

Orde van dienst en preek

15 januari 2017, Ichthuskerk

Voorganger: ds. Jaap van den Akker

Lezing: Johannes 2: 1-11

Komen

Lied voor de dienst NLB 793: 1 (Bron van liefde, licht en leven)

Welkom door ouderling

Lied NLB 793: 2

Stilte, Groet en bemoediging

Psalm van de Zondag Psalm 8

- gezongen NLB 8a: 1 en 2 (Heer, onze Heer, hoe heerlijk is)
- gelezen 'Groots - naar Psalm 8 (1) (tekst: Rein Algera)
- gezongen NLB 8a: 3 en 4
- gelezen 'Groots' - naar Psalm 8 (2)
- gezongen NLB 8a: 5 en 6

Kyrie

Opmaat gang naar het gloria

Glorialied NLB 275: 1, 2 en 5 (Heer, onze Heer, hoe zijt Gij)

Woord

Met de kinderen: gebed, verhaal, lied

Het bruiloftsfeest

De bruid en de bruidegom waren arm, maar toch wilden ze graag veel mensen uitnodigen voor hun bruiloftsfeest. Gedeelde vreugde is dubbele vreugde, dachten ze. Hun vreugde zou aanstekelijk werken en zorg en verdriet overwinnen. Daarom vroegen ze alle gasten een fles wijn mee te brengen. Bij de ingang van de feestzaal zou een groot vat staan, waarin ieder zijn wijn kon gieten. Het samen drinken van elkaars wijn zou de feestvreugde kunnen verhogen.

Het feest begon. Er kwamen veel gasten, niemand was thuisgebleven en het wijnavat was tot de rand gevuld. De wijn werd ingeschonken en ieder hief het glas om te drinken op het geluk van het bruidspaar.

Maar, toen iedereen tegelijkertijd een slok nam. Toen proefde iedereen geen heerlijk wijn, maar allen proefden water en ze ontdekten nu met een schok dat het wijnavat helemaal met water was gevuld! De bruidegom en de bruid zaten als versteend toen het tot hen doordrong, dat alle gasten hadden gedacht: die ene fles water, die ik erbij giet, daar zal niemand iets van proeven. Iedereen had willen feestvieren op kosten van anderen. De vreugde ontbrak op het feest. Bij het opkomen van de maan zwegen de fluitspelers en allen gingen zwijgend naar huis, wetend dat het feest nooit begonnen was.

Alles Wordt Nieuw II/16: De bruiloft te Kana

Bijbellezing: Johannes 2: 1 - 11 (Jenny vd Berg)

Gezongen lofverheffing U komt de lof toe

Uitleg en verkondiging

Muzikaal intermezzo

Lied NLB 755: 1 en 2 (Toch overwint eens)

Antwoord

Dankgebed, voorbeden, Stil gebed, gezamenlijk gebeden Onze Vader

Mededelingen en gaven

Gaan

Slotlied NLB 425 (Vervuld van uw zegen)

Zegen beantwoord met driemaal "amen"

Uitleidend orgelspel

Door de ogen van Maria

Het is een vreemd verhaal. De bruiloft in Kana.

In veel kerken komt het in januari elk jaar voorbij, al vele jaren heb ik er over gepreekt. En vaak denk ik bij de voorbereiding van de preek: nu heb ik toch alle kanten van het verhaal wel belicht. En toch blijkt er altijd weer méér in te zitten, elke keer kan je er weer anders tegen aan kijken.

Dat komt omdat het zo'n vreemd verhaal is. Echt een verhaal van Johannes, met allerlei dubbele bodems.

'Bruiloft in Kana', staat er boven het verhaal in onze nieuwe Bijbelvertaling.

Als *wij* een verhaal vertellen over een bruiloft, dan beginnen we toch op zijn minst te vertellen wie er dan gingen trouwen. En vervolgens hoe het bruidspaar eruit zag, wie er nog meer waren en hoe het toeging op het stadshuis en in de kerk.

In het verhaal van deze bruiloft in Kana in Galilea, niets van dat alles. Het bruidspaar komt er nauwelijks aan te pas, alleen de bruidegom wordt genoemd, als blijkt dat de beste wijn nog moet komen.

Verder lijkt de bruiloft een bijzaak. Het gaat om Jezus. Om het eerste teken van het koninkrijk dat hij zal doen op deze bruiloft, maar het had kennelijk net zo goed bij een andere gelegenheid kunnen gebeuren. Tenminste dat ben je geneigd te denken. Maar dat is niet zo. Dit eerste teken *moet* plaatsvinden op een bruiloft. Waarom? Die bruiloft *moet* wel symbolisch zijn, anders had Johannes ons wel wat meer over het bruidspaar verteld. Het gaat hier om het volk van Israël, om de dochter van Sion, die de verbondspartner, die de bruid is van God zelf. En die bruiloft dreigt in het water te vallen. Omdat de verbondspartner, omdat het volk, steeds weer ontrouw is. De bruid en bruidegom worden in het verhaal niet nader benoemd, omdat iedereen drommels goed begreep wie er mee bedoeld werden. 'Ik neem U als mijn bruid, voor altijd', zegt God bij monde van de profeet Hosea tegen Israël. Het gaat hier niet om de geluksdag van twee particulieren, de heer en mevrouw Cohen te Kana, het gaat hier om oeroude tijden, om het verbond, het gaat hier om de Wet en de Thora, om trouw over en weer. Het gaat in dit verhaal om God en zijn mensen.

De nieuwe wereld van God, de wereld waaraan God in Genesis 1 begonnen is: De wereld waarin elk mens tot zijn of haar recht komt – die wereld is een overstelpend en eindeloos bruiloftsfeest. Als God op de heilige berg zijn maaltijd aanricht en Israël en de volkeren komen om het verbond te vieren, dan zal er een weldaad zijn, een overdaad aan drank en spijzen.

Hier gaat het mis in het verhaal. Die bruiloft daar, die bruiloft in Kana – of bedoelt Johannes Kana-an? - dreigt letterlijk in het water te vallen. Want water, ja water is er voldoende: zes stenen watervaten, met een inhoud van 2 á 3 metreten, bij elkaar zo'n 600 liter. Reinigingswater. Zodat de gasten zich konden reinigen bij aankomst op het feest, zoals de joodse wetten voorschrijven.

Het feest van God en mensen dreigt in het water te vallen. Het verbond tussen God en mensen wordt keer op keer bedreigd omdat de mensen zich een onbetrouwbare verbondspartner tonen. Het is waar de profeten telkens voor waarschuwen. Maar het lijkt wel of het niet lukt, of er ingrijpen van boven af noodzakelijk is om het feest van het verbond, om de bruiloft te redden. Dat ingrijpen doet God, door zijn zoon te zenden. Hij zal het verbond opnieuw onder de aandacht brengen. Hij is er om de mensen de weg te wijzen naar Gods wet, om ze te leren leven volgens de Thora. Jezus is het die ervoor zorgt dat de bruiloft toch doorgang heeft. Zo vertelt Johannes meteen aan het begin van zijn boek de betekenis van de het optreden van Jezus.

Maar toch is het niet Jezus, die hier het initiatief neemt.

Jezus is niet de sleutelfiguur in dit verhaal. Vreemd genoeg.

De sleutelfiguur in dit verhaal krijgt geen naam. Het is een vrouw en zij wordt aangeduid als: de moeder van Jezus. Nergens in het Evangelie van Johannes zal ze bij haar naam genoemd worden: Maria, steeds heet ze de moeder van Jezus. Maar hier in dit verhaal is ze het eerste personage dat genoemd wordt, zelfs nog vóór Jezus en zijn leerlingen. "De moeder van Jezus was er, en ook Jezus en zijn leerlingen waren uitgenodigd". En ze speelt weldegelijk een belangrijke rol in het Evangelie, ook al krijgt ze geen naam. Johannes is de enige evangelist die vertelt dat Jezus terwijl hij aan het kruis hangt Maria en Johannes aan elkaar koppelt als moeder en zoon.

Als we ons op de persoon van Maria concentreren in dit verhaal dan vallen een aantal dingen op. Maria is daar op het feest lazen we, en Jezus en zijn leerlingen zijn genodigd. Zij *is* daar. Zij hóórt daar blijkbaar. Ze kan opdrachten geven aan de bedienden. Zij heeft daar kennelijk iets te zeggen.

Zij is ook degene die de bruiloft redt. Niet met wonderen, maar heel eenvoudig. Ze houdt haar ogen open.

Ze ziet en observeert, ze is opmerkzaam, ze kijkt toe of alles goed verloopt, ze is een *episkopos*, een rondkijker, een bisschop of ouderling in de goede betekenis van het woord: ze zorgt voor iedereen, en wat ziet ze? Ze ziet dat er ergens een gebrek is. Er is een tekort. En wat doet een goede ouderling dan, hij, zij onderneemt actie. Ze gaat naar Jezus toe en vertelt van het naderende onheil: 'Ze hebben geen wijn!'. Uiteraard is Maria in de verwachting dat Jezus aan die woorden genoeg zou hebben om er wat aan te doen. Over zijn antwoord: "Vrouw, wat heb Ik met U van node?" (NBG), of: "Betekent dat iets tussen mij en u, vrouw?" (Naardense Vert.), zijn boeken vol geschreven. Het klinkt ons niet aardig in de oren in ieder geval. Maar feit is dat Maria zich niet door de reactie van Jezus uit het veld laat slaan. Zij blijft vol vertrouwen. Zij gaat verder met haar opdracht: alle gasten moeten genoeg hebben, er *mag* geen gebrek zijn, zeker niet aan wijn, en ze roept de anderen op om alles te doen wat Jezus hen zegt te doen.

Nu pas komt Jezus zelf in actie, en hij laat zich gelijk van de andere kant zien. Jezus ziet wat er *wel* is. Jezus kijkt door onze gebreken heen, en ziet wat we wel hebben, welke talenten en bezittingen. Jezus benadert het altijd van de positieve kant, hij ziet de toekomst, de mogelijkheden. Jezus kan met vijf broden en twee visjes een menigte voeden, hij kan een bruiloft redden met het water om je te reinigen. Hij zet met dat water de dienaren aan het werk. Waar Maria de ouderling is in dit verhaal, zijn de bedienden hier letterlijk de *diakonoi*, de diakenen.

Zo wordt een drama voorkomen. Door de oplettendheid van Maria, door de gave van Jezus, door de toewijding van de diakenen keert als een wonder de vreugde weer: er is weer wijn. Andere wijn, zelfs betere, de bruiloft is gered, het verbond houdt stand, het feest gaat door.

En Maria? Ze verdwijnt geruisloos uit het verhaal. Na vers 5 komt ze er niet meer in voor. Haar taak zit erop.

Zo had ik het verhaal nog nooit bekeken, door, of beter met de ogen van Maria. Ze speelt een rol die het verdient om na te volgen. Ze is een geloofsvoorbeeld bij uitstek.

Het verhaal vanuit het perspectief van Maria nodigt ons uit om onze ogen open te houden, om alert te zijn op plaatsen in ons gezin, in onze gemeente, in de wereld om ons heen en dan vooral alert te zijn op die plaatsen waar gebrek heerst. Zo'n gebrek, zo'n nood of verdriet mag bij Jezus gebracht worden. Zo leert dit verhaal. En Maria laat zich vervolgens niet uit het veld slaan als Jezus zich niet zo makkelijk laat benaderen. Ze houdt vol, ze behoudt haar vertrouwen, maar en dat is minstens zo belangrijk, ze laat het daar niet bij. Het is geen doorschuifstelsel. Ik leg het bij Jezus neer en het is goed, zoiets als: 'ik zal voor je bidden', en dan als goedkope opmerking.

Maria gaat zelf óók aan de slag. Ze schakelt anderen in. Ze brengt haar vertrouwen in Jezus over op de bedienden. Ze roept anderen op om Jezus te volgen. En met succes. Alle drie, de bedienden, Maria en Jezus ze spelen een onmisbare rol in dit wonder.

Het belangrijkste in de rol van Maria is misschien wel dat het niet *háár* project is. Heel haar houding van diaconie, van pastoraat, van spiritualiteit en zending, doet ze niet voor zichzelf. Nee, aan het einde van dit heel wonderlijke gebeuren wordt haar naam niet meer genoemd. Ze vervult een heel belangrijke, een onmisbare rol in dit teken van Kana, maar het *gaat* niet om haar.

Haar handelen is gericht op voortgang van het feest. Op de bruiloft van God en mensen, mag er geen gebrek zijn, mogen er geen mensen ondersneeuwen, daar mag je echt feest vieren en vloeit er wijn in overvloed. Maria kijkt met de ogen van God. Zij is in dit verhaal de belichaming van het geloof in de Thora. Gewoon door wat ze doet. "Alles wat hij je zeggen zal – dat moet je doen. Dat is Thora: doen wat God gezegd heeft.

Zo wordt hier een nieuw verbond geopend, zo staat Maria aan het begin van de weg die Jezus zal gaan. Zo leert Maria ons wat echt bevrijding brengt:

Zien, met ontferming worden bewogen, spreken en handelen, vertrouwen en bondgenoten zoeken, en je weer terugtrekken. Het is Kerk zijn in de wereld van nu.

Amen.